

KABINET OMARMT CHRISTEN UNIE MANIFEST

Trouw, Gijs Herderscheé, 5 maart 2019

Twee weken voor de verkiezingen omarmt het kabinet plotseling het hele manifest *Waardig ouder worden*, een oud initiatief van ChristenUnie, dat onder meer bedoeld was als antwoord op de discussie over 'voltooid leven'. Coalitiepartij D66 kijkt intussen met groeiende irritatie toe.

Minister van Volksgezondheid Hugo de Jonge (CDA) onthulde dinsdag met veel bombarie het nieuwe logo van 'Waardig ouder worden'. Een symbolisch moment waarbij hij in aanwezigheid van CU-leider Gert Jan Segers en omroepbaas Jan Slagter alle suggesties overneemt om er voor te zorgen dat ouderen een waardevolle oude dag meemaken.

De publicitaire actie van De Jonge is ook saillant, omdat zo een brisante tegenstelling tussen de coalitiepartijen aan het licht komt die ook al bij de Tweede Kamerverkiezingen van 2017 opspeelde. CDA en ChristenUnie vinden dat het leven zoveel mogelijk tot het natuurlijke einde geleefd moet worden, de liberalen van VVD en D66 menen dat mensen ook zelfbeschikking mogen hebben over hun levenseinde.

Beide standpunten kregen tijdens de laatste campagne de wind in de zeilen. De christelijke partijen werden gesteund door de aandacht voor de erbarmelijke staat van de verpleeghuizen en de 2,1 miljard euro die daarvoor extra wordt uitgetrokken. Daags voor de verkiezingen kwam CU (samen met omroep Max) met het manifest *Waardig ouder worden*. SP, CDA, PVV en SGP sloten zich aan, naast een reeks maatschappelijke organisaties.

De discussie over voltooid leven kreeg vaart door het standpunt dat Rutte II op de valreep innam. De VVD-ministers Edith Schippers van Volksgezondheid en Ard van der Steur van Justitie verdedigden in de Tweede Kamer het zelfbeschikkingsrecht van ouderen die hun leven voltooid achten. Omdat dat geen vervolg kreeg, publiceerde D66-Kamerlid Pia Dijkstra een conceptwetsvoorstel waarin het recht op een zelfgekozen levenseinde voor ouderen wordt geregeld. Sindsdien schaaft Dijkstra aan dat voorstel.

In het regeerakkoord van Rutte III is geprobeerd om de gulden middenweg te vinden. Enerzijds werd een aantal punten uit *Waardig ouder worden* worden overgenomen, anderzijds werd een onderzoek aangekondigd naar 'voltooid leven'.

Het voltooid leven-initiatief van VVD, PvdA en D66 krijgt in de aanloop naar de verkiezingen van 2017 te maken met een politiek tegenoffensief. ChristenUnie, CDA en SP slaan de handen ineen in het pact 'Waardig ouder worden', waaraan ook diverse maatschappelijke organisaties en bekende Nederlanders hun naam verbinden. Met verbetering van de ouderenzorg hoopten zij tegenwicht te bieden aan de pleidooien voor verruiming van de euthanasieregels voor mensen die de dagen zat zijn.

CDA en ChristenUnie hebben geen klachten over de inzet van De Jonge. Hij kwam al met een twaalftal actieplannen om de zorg te verbeteren, waarvan een aantal specifiek op ouderen gericht, zoals 'Langer thuis', 'Eén tegen eenzaamheid' en 'Thuis in verpleeghuiszorg'. Nu, twee jaar na de lancering van *Waardig ouder worden* als verkiezingsstunt, neemt hij ook nog eens dat hele manifest inclusief de naam over. Toevallig weer in verkiezingstijd, in de aanloop naar de verkiezingen voor de Provinciale Staten.

Zeker D66 mort ondertussen dat het andere deel van het regeerakkoord minder aandacht krijgt. Over voltooid leven heeft Hugo de Jonge zich publiekelijk niet uitgelaten, tot ongenoegen van de sociaal-liberalen. 'Hij zou de discussie wel wat mogen aanjagen. Dat kan ook nuttig zijn voor zijn eigen CDA-achterban en die van de CU', zegt Pia Dijkstra. 'Ook daar moet het gesprek op gang komen.'

De Jonge komt de afspraken uit het regeerakkoord over voltooid leven wel na, maar dat gebeurt in relatieve stilte. Aan alle huisartsen is een euthanasiecode gestuurd waarin dilemma's en de euthanasiepraktijk beschreven staat. Binnenkort opent een website over de euthanasiepraktijk. Er is een onderzoek uitgezet naar de vraag naar voltooid leven. Dat moet dit najaar klaar zijn. 'Dat had ook wel wat eerder gekund', vindt Dijkstra.

Mogelijk dient zij haar initiatiefwetsvoorstel in zodra het onderzoek er is. 'Uit al mijn contacten blijkt dat er behoefte is aan zelfbeschikking als mensen hun leven voltooid achten.' Dat er gezien de standpunten van alle partijen geen meerderheid voor haar ideeën is, schrikt haar niet af. 'Medisch-ethische zaken zijn meestal een vrije kwestie waarbij parlementariërs hun eigen opvatting volgen. Dat kan nog een verrassende uitkomst opleveren.'

Ze verwijst naar een eerder voorstel van haar over orgaandonatie, dat zowel in de Tweede Kamer als de Eerste Kamer niet werd aangenomen.